

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2018. gada 26. septembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Kopējā politika patvēruma un alternatīvās aizsardzības jomā – Direktīva 2005/85/EK – 39. pants – Direktīva 2008/115/EK – 13. pants – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 18. pants, 19. panta 2. punkts un 47. pants – Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību – Neizraidišanas princips – Lēmums, ar kuru ir noraidīts starptautiskās aizsardzības pieteikums un noteikts atgriešanās pienākums – Valsts tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēta otrā tiesu instance – Pilnībā apturoša iedarbība, kas tiek attiecināta vienīgi uz prasībām pirmajā instancē

Lieta C-175/17

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Raad van State* (Valsts padome, Nīderlande) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2017. gada 29. martā un kas Tiesā reģistrēts 2017. gada 6. aprīlī, tiesvedībā

X

pret

Belastingdienst/Toeslagen.

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs T. fon Danvics [*T. von Danwitz*] (referents), tiesneši K. Vajda [*C. Vajda*], E. Juhāss [*E. Juhász*], K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] un K. Likurģs [*C. Lycourgos*],

ģenerālvokāts: Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- X vārdā *E. C. Cerezo-Weijnsfeld, advocaat*,
- Nīderlandes valdības vārdā – *J. Langer*, kā arī *M. K. Bulterman* un *H. S. Gijzen*, pārstāvji,
- Beļģijas valdības vārdā – *C. Pochet, M. Jacobs* un *C. Van Lul*, pārstāves,
- Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,
- Eiropas Komisijas vārdā – *M. Condou-Durande* un *C. Cattabriga*, kā arī *G. Wils*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2018. gada 24. janvāra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 39. pantu Padomes Direktīvā 2005/85/EK (2005. gada 1. decembris) par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu (OV 2005, L 326, 13. lpp., un labojums – OV 2006, L 236, 36. lpp.), un 13. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV 2008, L 348, 98. lpp.), skatītiem Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 18. panta, 19. panta 2. punkta un 47. panta gaismā.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp X un *Belastingdienst/Toeslagen* (Nodokļu iestāde/Pabalstu dienests, Nīderlande) par tā lēmumu, ar kuru ir noteikts pienākums X, trešās valsts valstspiederīgajam, atmaksāt viņa saņemtos ires izdevumu un veselības aprūpes izdevumu pabalstus.

Atbilstošās tiesību normas

Konvencija par bēgļa statusu

- 3 Konvencijas par bēgļa statusu, kas parakstīta 1951. gada 28. jūlijā Ženēvā (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. sējums, 137. lpp., Nr. 2545 (1954)), kas papildināta ar Ņujorkā 1967. gada 31. janvārī noslēgto Protokolu par bēgļa statusu, kurš savukārt stājies spēkā 1967. gada 4. oktobrī, 33. panta “Izraidīšanas vai atgriešanās aizliegums” 1. punktā ir noteikts:

“Neviena dalībvalsts nekādā gadījumā neizraida vai neatgriež [atpakaļ] bēgli uz tās valsts robežu, kuras teritorijā viņa dzīvība un brīvība ir apdraudēta sakarā ar viņa rasi, reliģiju, tautību vai piederību pie kādas īpašas sociālās grupas vai sakarā ar viņa politiskajiem uzskatiem.”

ECPAK

- 4 Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas, kura parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī (turpmāk tekstā – “ECPAK”), 3. pantā “Spīdzināšanas aizliegums” ir paredzēts:

“Nevienam cilvēkam nedrīkst spīdzināt vai cietsirdīgi vai pazemojoši ar viņu apieties vai sodīt.”

- 5 Šis konvencijas 13. pants ir formulēts šādi:

“Ikvienam, kura tiesības un brīvības, kas noteiktas šajā Konvencijā, tiek pārkāptas, ir nodrošināta efektīva aizsardzība valsts institūcijās, neskatoties uz to, ka pārkāpumu ir izdarījušas personas, pildot dienesta pienākumus.”

Savienības tiesības

Direktīva 2005/85

6 Direktīvas 2005/85 5. un 8. apsvērumā ir noteikts:

“(5) Šīs direktīvas galvenais mērķis ir ieviest Kopienā minimālu satvaru attiecībā uz bēgļa statusa piešķiršanas un atņemšanas procedūrām.

[..]

(8) Šī direktīva respektē pamattiesības un ievēro principus, kas jo īpaši ir atzīti [Hartā].”

7 Šīs direktīvas 3. panta “Piemērošanas joma” 1. punktā ir noteikts:

“Šī direktīva tiek piemērota attiecībā uz visiem patvēruma pieteikumiem, kas iesniegti konkrētajā teritorijā, ietverot dalībvalsts robežu vai tranzīta zonas, kā arī attiecībā uz bēgļa statusa atņemšanu.”

8 Saskaņā ar minētās direktīvas 39. pantu “Tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību”:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka patvēruma meklētājiem ir tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību tiesā vai tribunālā saistībā ar:

a) pieņemto lēmumu par to patvēruma pieteikumu [..]

[..]

3. Dalībvalstis vajadzības gadījumā paredz noteikumus saskaņā ar savām starptautiskajām saistībām, kas attiecas uz:

a) jautājumu par to, vai tiesiskā aizsardzība saskaņā ar 1. punktu ļauj meklētājiem palikt konkrētajā dalībvalstī, gaidot tās iznākumu;

b) tiesiskās aizsardzības vai aizsardzības pasākumu iespējamību, ja tiesiskā aizsardzība saskaņā ar 1. punktu neļauj meklētājiem palikt konkrētajā dalībvalstī, gaidot tās iznākumu. Dalībvalstis var arī paredzēt tiesisko aizsardzību amata dēļ [pēc savas ierosmes] [..]

[..].”

Direktīva 2008/115

9 Direktīvas 2008/115 2., 4. un 24. apsvērumā ir noteikts:

“(2) Briseles Eiropadome 2004. gada 4. un 5. novembrī aicināja izstrādāt ar kopīgiem standartiem pamatotu efektīvu izraidīšanas un atgriešanas politiku, lai personas atgriešana notiktu humānā veidā un pilnībā ievērojot viņu cilvēktiesības un cieņas neaizskaramību.

[..]

(4) Ir jānosaka skaidri, pārskatāmi un taisnīgi noteikumi, kas paredzēti efektīvai atgriešanas politikai kā labi pārvaldītas migrācijas politikas būtiskam elementam.

[..]

(24) Šajā direktīvā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas jo īpaši atzīti [Hartā].”

10 Šīs direktīvas 2. panta 1. punktā ir paredzēts, ka tā ir piemērojama trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā.

11 Saskaņā ar minētās direktīvas 3. pantu:

“Šajā direktīvā piemēro turpmāk minētās definīcijas:

[..]

4) “atgriešanas lēmums” ir administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, kurā norādīts vai konstatēts, ka trešās valsts valstspiederīgā uzturēšanās ir nelikumīga, un noteikts vai konstatēts atgriešanās pienākums;

[..].”

12 Direktīvas 2008/115 12. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Atgriešanas lēmumus un – ja tos pieņem – lēmumus par iecelšanas aizliegumu un lēmumus par izraidīšanu noformē rakstiski un tajos norāda faktiskos un juridiskos iemeslus, kā arī informāciju par pieejamiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem.

[..].”

13 Šīs direktīvas 13. pants “Tiesiskās aizsardzības līdzekļi” ir formulēts šādi:

“1. Attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam nodrošina efektīvus līdzekļus, lai pārsūdzētu vai lūgtu pārskatīt ar atgriešanu saistītos lēmumus, kas minēti 12. panta 1. punktā, kompetentā tiesā vai administratīvā iestādē, vai kompetentā struktūrā, kuras locekļi ir objektīvi un kuru neatkarība ir garantēta.

2. 1. punktā minētā iestāde vai struktūra ir pilnvarota pārskatīt ar atgriešanu saistītos lēmumus, kas minēti 12. panta 1. punktā, tostarp iespēju uz laiku pārtraukt to izpildi, ja vien jau nepiemēro pagaidu pārtraukšanu saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem.

[..].”

Nīderlandes tiesības

14 Nīderlandes tiesībās prasībai pirmajā instancē, kas iesniegta *rechtbank* (tiesa, Nīderlande) par *Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie* (drošības un tieslietu valsts sekretārs, Nīderlande) lēmumu starptautiskās aizsardzības jomā, ir pilnībā apturoša iedarbība. Lai gan var tikt iesniegta apelācijas sūdzība par *rechtbank* (tiesa) pasludinātu spriedumu, ar kuru ir apstiprināts lēmums par starptautiskās aizsardzības pieteikuma noraidīšanu un atgriešanās pienākuma noteikšanu, apelācijas tiesvedībai nav pilnībā apturošas iedarbības. Tomēr prasītājs var lūgt *Raad van State* (Valsts padome, Nīderlande) *voorzieningenrechter* (pagaidu noregulējuma tiesnesis) noteikt pagaidu pasākumus, tostarp lai novērstu izraidīšanu, gaidot apelācijas tiesvedības iznākumu pēc būtības. Šim pieteikumam par pagaidu pasākumu noteikšanu pašam par sevi nav pilnībā apturošas iedarbības.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 15 2011. gada 1. jūlijā X, Irākas valstspiederīgajam, tika paziņots lēmums par viņa uzturēšanās atļaujas uz noteiktu laiku atsaukšanu un viņa starptautiskās aizsardzības pieteikuma noraidīšanu, kā arī atgriešanās pienākuma noteikšanu viņam. X cēla prasību par šo lēmumu *rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa, Nīderlande), kas minēto lēmumu atcēla, atstājot spēkā tā tiesiskās sekas. Ar 2013. gada 25. februāra spriedumu *Raad van State* (Valsts padome) noraidīja apelācijas sūdzību, ko X bija iesniedzis par šo spriedumu.
- 16 Turklāt X ir prasījis un saņēmis Nīderlandes tiesībās paredzēto īres izdevumu un veselības aprūpes izdevumu pabalstu avansus. Pamatojoties uz *Raad van State* (Valsts padome) 2013. gada 25. februāra spriedumu nodokļu iestāde/pabalstu dienests prasīja atmaksāt šos pabalstus tostarp par laikposmu, kurā notika tiesvedība pirmajā instancē un tiesvedība apelācijas instancē saistībā ar 2011. gada 1. jūlija lēmumu.
- 17 Iesniedzējtiesa norāda, ka X tajā ir iesniedzis apelācijas sūdzību par *rechtbank* (tiesa) spriedumu, ar ko ir apstiprināts viņa pienākums atmaksāt attiecīgos maksājumus. Šajā ziņā tā norāda, ka saskaņā ar valsts tiesībām tas, vai laikposmā, kad notika tiesvedība pirmajā instancē un tiesvedība apelācijas instancē saistībā ar 2011. gada 1. jūlija lēmumu, X bija tiesības saņemt šos pabalstus, ir atkarīgs no šo pārsūdzību apturošās iedarbības. Prasības pirmajā instancē pilnībā apturoša iedarbība, kas paredzēta Nīderlandes tiesībās, tādējādi sniegtu X tiesības uz minētajiem pabalstiem. Tomēr, tā kā Nīderlandes tiesībās nav paredzēta apelācijas tiesvedības pilnībā apturoša iedarbība un tā kā X arī nav prasījis *Raad van State* (Valsts padome) *voorzieningenrechter* (pagaidu noregulējuma tiesnesis) noteikt pagaidu pasākumus, šī tiesa uzskata, ka X būtu bijušas tiesības uz tiem pašiem pabalstiem apelācijas tiesvedības laikā tikai tad, ja Savienības tiesībās būtu prasīts, lai apelācijas sūdzība tiktu saistīta ar pilnībā apturošu iedarbību.
- 18 Šādos apstākļos *Raad van State* (Valsts padome) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:
- “1) Vai Direktīvas 2008/115 13. pants, aplūkojot to kopsakarā ar Hartas 4. un 18. pantu, 19. panta 2. punktu un 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka atbilstoši Savienības tiesību aktiem apelācijas sūdzībai, ja valsts tiesībās tā ir paredzēta tiesvedības saistībā ar pasākumu, kurā ir ietverts atgriešanas lēmums šīs direktīvas 3. panta 4. punkta izpratnē, ir jābūt automātiskai apturošai iedarbībai, ja trešās valsts valstspiederīgais apgalvo, ka atgriešanas lēmuma izpilde nozīmē nopietnu risku pārkāpt neizraidīšanas principu? Citiem vārdiem sakot, vai šādā gadījumā attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā izraidīšana ir jāatliek uz apelācijas sūdzības iesniegšanas termiņu vai, ja apelācijas sūdzība jau ir iesniegta, līdz lēmuma pieņemšanai par šo apelācijas sūdzību, trešās valsts valstspiederīgajam neiesniedzot par to atsevišķu pieteikumu?”
- 2) Vai Direktīvas 2005/85 39. pants, aplūkojot to kopsakarā ar Hartas 4. un 18. pantu, 19. panta 2. punktu un 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka atbilstoši Savienības tiesībām apelācijas sūdzībai, ja valsts tiesībās tā ir paredzēta tiesvedības saistībā ar patvēruma pieteikuma noraidīšanu [šīs direktīvas] 2. panta izpratnē, ir jābūt automātiskai apturošai iedarbībai? Citiem vārdiem sakot, vai šādā gadījumā attiecīgā patvēruma meklētāja izraidīšana ir jāatliek uz apelācijas sūdzības iesniegšanas termiņu vai, ja apelācijas sūdzība jau ir iesniegta, līdz lēmuma pieņemšanai par šo apelācijas sūdzību, patvēruma meklētājam neiesniedzot par to atsevišķu pieteikumu?”

Par lūgumu atkārtoti sākt mutvārdu procesu

- 19 Ar dokumentu, kas Tiesas kancelejā iesniegts 2018. gada 5. februārī, Nīderlandes valdība ir lūgusi izdot rīkojumu par tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotu sākšanu gadījumā, ja Tiesa nolemtu izlemt šo lietu, pamatojoties uz jautājumu, ko ģenerāladvokāts risina secinājumos, proti, vai pirmās instances tiesas

kompetence atcelt 2011. gada 1. jūlija lēmumu, atstājot spēkā tā juridiskās sekas, prasa, lai par šo lēmumu iesniegtajai apelācijas sūdzībai tiktu piešķirta pilnībā apturoša iedarbība. Iesniedzējtiesa nav uzdevusi Tiesai šo jautājumu, un arī puses par to nav debatējušas.

- 20 Šajā ziņā Tiesas Reglamenta 83. pantā tai ir atļauts jebkurā brīdī pēc ģenerāladvokāta uzklaušanās izdot rīkojumu par tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotu sākšanu, it īpaši, ja lieta ir izskatāma, pamatojoties uz kādu argumentu, par kuru lietas dalībnieki vēl nav izteikušies.
- 21 Šajā gadījumā Tiesa uzskata, ka nav jālemj par lūgumā atkārtoti sākt mutvārdu procesu norādīto jautājumu. Papildus tam Tiesa, uzklaujusi ģenerāladvokātu, uzskata, ka tās rīcībā ir visi vajadzīgie elementi, lai pieņemtu lēmumu, un ka šie elementi Tiesā ir apspriesti. Tātad nav jāizdod rīkojums par tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotu sākšanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 25. oktobris, *Shiri*, C-201/16, EU:C:2017:805, 24. un 25. punkts).

Par Tiesas kompetenci

- 22 Beļģijas valdība apgalvo, ka Tiesai nav kompetences atbildēt uz uzdotajiem jautājumiem tāpēc, ka to priekšmets, proti, apelācijas sūdzības iesniegšana un lēmums vajadzības gadījumā piešķirt tai pilnībā apturošu iedarbību attiecībā uz spriedumiem pirmajā instancē par tādiem lēmumiem, kāds ir 2011. gada 1. jūlija lēmums, ir vienīgi dalībvalstu kompetencē.
- 23 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka Direktīvas 2005/85 39. pantā un Direktīvas 2008/115 13. pantā ir ietvertas normas, kas reglamentē tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību pret tādiem lēmumiem, ar kuriem dalībvalstu kompetentās iestādes atsaka apmierināt starptautiskās aizsardzības pieteikumus un uzliek pieteikuma iesniedzējiem atgriešanās pienākumu, kāds ir 2011. gada 1. jūlija lēmums.
- 24 Jautājums, vai apelācijas sūdzības iesniegšana par spriedumiem pirmajā instancē attiecībā uz šādiem lēmumiem un lēmums vajadzības gadījumā piešķirt šim tiesību aizsardzības līdzeklim pilnībā apturošu iedarbību ir vienīgi dalībvalstu kompetencē, ir nesaraujami saistīts ar atbildēm uz uzdotajiem jautājumiem, kuri precīzi attiecas uz Direktīvas 2005/85 39. pantā un Direktīvas 2008/115 13. pantā, skatītiem Hartas 18. panta, 19. panta 2. punkta un 47. panta gaismā, paredzēto tiesību celt prasību piemērojamību. Šādos apstākļos Tiesas kompetencē ir atbildēt uz šiem jautājumiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 7. marts, X un X, C-638/16 PPU, EU:C:2017:173, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

Par prejudiciālajiem jautājumiem

- 25 Ar saviem jautājumiem, kas ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2005/85 39. pants un Direktīvas 2008/115 13. pants, skatīti Hartas 18. panta un 19. panta 2. punkta, kā arī 47. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem pretrunā ir tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā, paredzot apelāciju par pirmās instances tiesas spriedumu, ar ko ir apstiprināts lēmums, ar kuru noraidīts starptautiskās aizsardzības pieteikums un uzlikts atgriešanās pienākums, šis tiesību aizsardzības līdzeklis netiek saistīts ar pilnībā apturošu iedarbību pat tad, ja attiecīgā persona atsaucas uz nopietnu risku, ka tiks pārkāpts neizraidīšanas princips.
- 26 Atbilstoši Direktīvas 2005/85 39. panta 1. punktam dalībvalstis nodrošina, ka personām, kas lūdz starptautisko aizsardzību, ir tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību tiesā, tostarp saistībā ar pieņemto lēmumu par to starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Saskaņā ar formulējumu šīs direktīvas 39. panta 3. punkta a) un b) apakšpunktā dalībvalstis vajadzības gadījumā paredz noteikumus saskaņā ar savām starptautiskajām saistībām, kas attiecas, pirmkārt, vai nu uz jautājumu par to, vai šī tiesiskā aizsardzība

ļauj pieteikuma iesniedzējiem palikt konkrētajā dalībvalstī, gaidot pārsūdzības iznākumu, vai arī, otrkārt, uz tiesiskās aizsardzības vai aizsardzības pasākumu iespējamību, ja minētajai pārsūdzībai nav šādas iedarbības.

- 27 Atbilstoši Direktīvas 2008/115 13. panta 1. punktam, skatītam kopā ar tās 12. panta 1. punktu, attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam ir efektīvas tiesību aizsardzības līdzeklis, lai apstrīdētu atgriešanas lēmumu, ko attiecībā uz viņu ir pieņēmusi kompetenta tiesu vai administratīva iestāde vai arī kompetenta struktūra, kuras locekļi ir objektīvi un kuru neatkarība ir garantēta.
- 28 Tādējādi, kaut arī saskaņā ar Direktīvas 2005/85 un Direktīvas 2008/115 normām dalībvalstīm ir jāparedz tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību pret lēmumiem, ar kuriem tiek noraidīts starptautiskās aizsardzības pieteikums, un pret atgriešanas lēmumiem, nevienā no šīm tiesību normām nav paredzēts, ka dalībvalstīm starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzējiem, kas pirmajā instancē ir cēlušies prasību par lēmumu, ar ko ir noraidīts viņu pieteikums, un atgriešanas lēmumu, būtu jāpiešķir tiesības iesniegt apelācijas sūdzību un, vēl jo mazāk, ka šo tiesību īstenošana būtu jāsaista ar pilnībā apturošu iedarbību.
- 29 Šādas prasības nevar tikt secinātas arī no šo direktīvu sistēmas un mērķa. Minēto direktīvu mērķis, kā izriet no Direktīvas 2005/85 5. apsvēruma, attiecīgi ir principā ieviest Eiropas Savienībā minimālu satvaru attiecībā uz bēgļa statusa piešķiršanas un atņemšanas procedūrām, kā arī saskaņā ar Direktīvas 2008/115 2. un 4. apsvērumu ieviest efektīvu izraidīšanas un atgriešanas politiku, pilnībā ievērojot attiecīgo personu pamattiesības, kā arī cieņas neaizskaramību (attiecībā uz Direktīvu 2008/115 skat. spriedumu, 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 48. punkts un tajā minētā judikatūra). Savukārt no šo direktīvu apsvērumiem nekādi neizriet, ka to mērķis būtu paredzēt dalībvalstīm pienākumu ieviest otrā līmeņa tiesas.
- 30 Tādējādi, netraucējot dalībvalstij paredzēt otrā līmeņa tiesas pārsūdzībām par lēmumiem noraidīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu un atgriešanas lēmumiem, Direktīvās 2005/85 un 2008/115 nav ietverts neviens noteikums par šāda līmeņa tiesas ieviešanu un organizāciju. It īpaši, kā ģenerāladvokāts norāda secinājumā 41. punktā, ne no šo direktīvu teksta, ne sistēmas vai mērķa neizriet, ka, ja dalībvalsts saistībā ar šādiem lēmumiem paredz otro tiesu līmeni, tās ieviestajai apelācijas tiesvedībai obligāti būtu jāpiešķir pilnībā apturoša iedarbība pieteikuma iesniedzēja pārsūdzībai.
- 31 Šādos apstākļos ir jāuzsver, ka Direktīva 2008/115, tāpat kā Direktīva 2005/85, kā tas izriet no pirmās minētās 24. apsvēruma un otrās minētās 8. apsvēruma, ir jāinterpretē, ievērojot pamattiesības un principus, kas tostarp ir atzīti Hartā (spriedums, 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 51. punkts).
- 32 Šajā ziņā no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka, ja dalībvalsts nolemj personu, kas ir iesniegusi starptautiskās aizsardzības pieteikumu, nosūtīt atpakaļ uz valsti, attiecībā uz kuru pastāv pamatoti iemesli domāt, ka viņa tiks pakļauta reālam tādas izturēšanās riskam, kas ir pretrunā Hartas 18. pantam, skatītam kopā ar Konvencijas par bēgļa statusu, kas papildināta ar protokolu, 33. pantu, vai Hartas 19. panta 2. punktam, tad tās 47. pantā paredzētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību prasa, lai šim pieteicējam būtu pieejams tiesību aizsardzības līdzeklis ar pilnībā apturošu iedarbību attiecībā uz tāda pasākuma izpildi, ar kuru atļauta viņa atpakaļnosūtīšana (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 54. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 33 Tiesa ir precizējusi arī, ka saistībā ar atgriešanas lēmumu un iespējamo izraidīšanas lēmumu tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību, kā arī neizraidīšanas principam raksturīgā aizsardzība ir jānodrošina, atzīstot personai, kas ir iesniegusi starptautiskās aizsardzības pieteikumu, tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību ar pilnībā apturošu iedarbību vismaz vienā tiesu instancē. Turklāt dalībvalstīm ir jānodrošina lēmuma, ar kuru ir noraidīts starptautiskās aizsardzības pieteikums, pārsūdzības pilnīga

efektivitāte, apturot visas atgriešanas lēmuma sekas līdz šīs pārsūdzības iesniegšanas termiņa beigām un, ja šāda pārsūdzība tiek iesniegta, līdz tās iznākumam (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 56., 58. un 61. punkts un tajos minētā judikatūra, kā arī rīkojumu, 2018. gada 5. jūlijs, *C u.c.*, C-269/18 PPU, EU:C:2018:544, 50. punkts).

- 34 Tajā pašā laikā no Tiesas judikatūras izriet, ka nedz Direktīvas 2005/85 39. pantā un Direktīvas 2008/115 13. pantā, nedz Hartas 47. pantā, skatītos tās 18. pantā un 19. panta 2. punktā ietvertu garantiju gaismā, nav noteikts, ka būtu jāpastāv divkārša līmeņa tiesai. Svarīgi ir vienīgi, lai pastāvētu prasība tiesā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 28. jūlijs, *Samba Diouf*, C-69/10, EU:C:2011:524, 69. punkts, un 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 57. punkts).
- 35 Šajā ziņā vēl ir jāatgādina, ka, ciktāl Hartā ir ietvertas tiesības, kuras atbilst ECPAK garantētajām tiesībām, Hartas 52. panta 3. punkta mērķis ir nodrošināt nepieciešamo saskaņotību starp tajā ietvertajām tiesībām un atbilstošajām ECPAK garantētajām tiesībām, tomēr negatīvi neietekmējot Savienības tiesību aktu un Eiropas Savienības Tiesas autonomiju (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2016. gada 15. februāris, *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 47. punkts, kā arī 2017. gada 14. septembris, *K.*, C-18/16, EU:C:2017:680, 50. punkts un tajā minētā judikatūra). Saskaņā ar paskaidrojumiem par Hartas 47. pantu šī panta pirmā daļa ir balstīta uz ECPAK 13. pantu. Līdz ar to Tiesai ir jānodrošina, ka tās veiktā Hartas 47. panta pirmās daļas interpretācija nodrošina aizsardzības līmeni, kas atbilst ECPAK 13. pantā garantētajam, ko ir interpretējusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa (pēc analogijas skat. spriedumus, 2016. gada 15. februāris, *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 77. punkts, un 2018. gada 20. marts, *Menci*, C-524/15, EU:C:2018:197, 62. punkts).
- 36 Saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru pat attiecībā uz iebildumu, ka ieinteresētās personas izraidišana pakļautu viņu faktiskam riskam, ka attieksme pret viņu būtu pretēja ECPAK 3. pantam, tās 13. pantā augstajām līgumslēdzējām pusēm nav ne likts ieviest divkārša līmeņa tiesu, ne vajadzības gadījumā piešķirt apelācijas tiesvedībai pilnībā apturošu iedarbību (šajā nozīmē skat. ECT spriedumu, 2016. gada 5. jūlijs, *A.M. pret Nīderlandi*, CE:ECHR:2016:0705JUD002909409, 70. punkts).
- 37 No minētā izriet, ka aizsardzība, kas Direktīvas 2005/85 39. pantā un Direktīvas 2008/115 13. pantā, skatītos Hartas 18. panta un 19. panta 2. punkta, kā arī 47. panta gaismā, piešķirta personai, kura ir iesniegusi starptautiskās aizsardzības pieteikumu, attiecībā uz lēmumu, ar kuru ir noraidīts viņas pieteikums un viņai noteikts atgriešanās pienākums, aprobežojas vienīgi ar viena tiesību aizsardzības līdzekļa esamību.
- 38 Šajā ziņā ir jāprecizē, ka otrās tiesu instances ieviešana attiecībā uz lēmumiem, ar kuriem ir noraidīts starptautiskās aizsardzības pieteikums, un atgriešanas lēmumiem, kā arī lēmums vajadzības gadījumā piešķirt pilnībā apturošu iedarbību, pretēji Beļģijas valdības izvirzītajam argumentam, kas izklāstīts šī sprieduma 22. punktā, ir procesuāli noteikumi, ar kuriem tiek īstenotas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību pret šādiem lēmumiem, kas paredzētas Direktīvas 2005/85 39. pantā un Direktīvas 2008/115 13. pantā. Lai gan šādi procesuālie noteikumi ietilpst dalībvalstu iekšējā tiesību sistēmā atbilstoši to procesuālās autonomijas principam, Tiesa ir uzsvērusi, ka tām ir jāievēro līdzvērtības un efektivitātes principi (pēc analogijas skat. spriedumu 2014. gada 17. jūlijs, *Sánchez Morcillo un Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, 31., 36. un 50. punkts un tajos minētā judikatūra, kā arī rīkojumu, 2015. gada 16. jūlijs, *Sánchez Morcillo un Abril García*, C-539/14, EU:C:2015:508, 33. punkts).
- 39 Tādējādi no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka procesuāli noteikumi prasībām, kas paredzētas, lai aizsargātu tiesības, kuras attiecīgajām personām ir noteiktas Savienības tiesībās, nedrīkst būt nelabvēlīgāki par noteikumiem, kas attiecas uz līdzīgām prasībām saskaņā ar valsts iekšējām tiesībām (līdzvērtības princips), ne arī padarīt par praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt to tiesību izmantošanu, kas piešķirtas ar Savienības tiesību sistēmu (efektivitātes princips) (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2014. gada 5. jūnijs, *Kone u.c.*, C-557/12, EU:C:2014:1317, 25. punkts, kā arī 2015. gada 6. oktobris, *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 40 Prasību, kas izriet no līdzvērtības un efektivitātes principiem, ievērošana ir jāanalizē, ņemot vērā attiecīgo normu vietu visā procedūrā kopumā, minētās procedūras norisi un šo noteikumu īpatnības dažādās valsts tiesu instancēs (spriedumi, 1998. gada 1. decembris, *Levez*, C-326/96, EU:C:1998:577, 44. punkts, un 2013. gada 27. jūnijs, *Agrokonsulting-04*, C-93/12, EU:C:2013:432, 38. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 41 Attiecībā uz līdzvērtības principu no Tiesas judikatūras izriet, ka tā ievērošanai prasības, kas ir balstītas uz valsts tiesību pārkāpumu, un tām līdzīgas prasības, kas ir balstītas uz Savienības tiesību pārkāpumu, ir izskatāmas līdzvērtīgi, bet neizriet, ka valsts tiesību procesuālajām tiesību normām, kas ir piemērojamas atšķirīgām tiesvedības formām, būtu jābūt līdzvērtīgām (spriedums, 2015. gada 6. oktobris, *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 42 Tādējādi, pirmkārt, ir jāidentificē salīdzināmas procedūras vai prasības un, otrkārt, jānosaka, vai attieksme pret prasībām, kas balstītas uz valsts tiesību normām, ir labvēlīgāka nekā pret prasībām par to tiesību aizsardzību, kuras izriet no Savienības tiesībām (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2015. gada 12. februāris, *Baczó* un *Vizsnyiczai*, C-567/13, EU:C:2015:88, 45. punkts, kā arī 2017. gada 9. novembris, *Dimos Zagoriou*, C-217/16, EU:C:2017:841, 19. punkts).
- 43 Runājot par prasību salīdzināmību, valsts tiesai, kam ir tieši zināmi piemērojamie valsts procesuālie noteikumi, ir jāpārbauda attiecīgo prasību līdzība, ņemot vērā to priekšmetu, pamatu un būtiskos elementus (spriedumi, 2013. gada 27. jūnijs, *Agrokonsulting-04*, C-93/12, EU:C:2013:432, 39. punkts, un 2017. gada 9. novembris, *Dimos Zagoriou*, C-217/16, EU:C:2017:841, 20. punkts).
- 44 Runājot par līdzīgu attieksmi pret prasībām, ir jāatgādina, ka katrs gadījums, kad rodas jautājums par to, vai valsts procesuālo tiesību norma attiecībā uz prasībām, kas balstītas uz Savienības tiesībām, ir mazāk labvēlīga par normām attiecībā uz līdzīgām iekšējām prasībām, valsts tiesai ir jāanalizē, ņemot vērā attiecīgo noteikumu vietu procedūrā kopumā, minētās procedūras norisi un šo noteikumu īpatnības dažādās valsts tiesu instancēs (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 9. novembris, *Dimos Zagoriou*, C-217/16, EU:C:2017:841, 21. punkts).
- 45 Šajā gadījumā iesniedzējtiesa savā lēmumā norāda, ka noteiktās administratīvo tiesību jomās, kas nav starptautiskās aizsardzības joma, Nīderlandes tiesībās apelācijas sūdzības ir saistītas ar pilnībā apturošu iedarbību. Šādos apstākļos ir jānorāda, ka neviens no lietas dalībniekiem, kas ir iesnieguši apsvērumus Tiesai, nav paudis šaubas par līdzvērtības principa ievērošanu pamatlietā aplūkotajā valsts tiesiskajā regulējumā. Katrā ziņā Tiesas rīcībā esošie lietas materiāli neietver nevienu elementu, kas ļautu vai nu novērtēt, vai šajās jomās iesniegtās apelācijas sūdzības, ņemot vērā to priekšmetu, pamatu un būtiskos elementus, ir salīdzināmas ar pamatlietā aplūkoto apelācijas sūdzību, vai arī pārbaudīt, vai, ņemot vērā šī sprieduma 44. punktā norādītos elementus, pirmās minētās apelācijas sūdzības ir jāuzskata par labvēlīgākām nekā otrās minētās.
- 46 Šādos apstākļos iesniedzējtiesai līdzvērtības principa ievērošana ir jāpārbauda, ņemot vērā šī sprieduma 40.–45. punktā norādītos elementus (pēc analogijas skat. spriedumu, 2017. gada 9. novembris, *Dimos Zagoriou*, C-217/16, EU:C:2017:841, 24. punkts).
- 47 Attiecībā uz efektivitātes principu ir jāuzskata, ka tas šajā gadījumā neietver prasības, kas pārsniegtu no pamattiesībām izrietošās, it īpaši no Hartā garantētajām tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā. Tā kā, kā izriet no šī sprieduma 34. punkta, Hartas 47. pants, skatīts tās 18. pantā un 19. panta 2. punktā ietvertu garantiju gaismā, prasa vienīgi, lai persona, kas ir iesniegusi starptautiskās aizsardzības pieteikumu un attiecībā uz ko ir pieņemts lēmums par viņas pieteikuma noraidīšanu un atgriešanas lēmums, varētu efektīvi izmantot savas tiesības tiesā, un tikai tas, ka valsts tiesībās paredzēts papildu tiesas līmenis nav saistīts ar pilnībā apturošu iedarbību, neļauj uzskatīt, ka nebūtu ievērots efektivitātes princips.

- 48 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Direktīvas 2005/85 39. pants un Direktīvas 2008/115 13. pants, skatīti Hartas 18. panta un 19. panta 2. punkta, kā arī 47. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā, paredzot apelāciju par pirmās instances tiesas spriedumu, ar ko ir apstiprināts lēmums, ar kuru noraidīts starptautiskās aizsardzības pieteikums un uzlikts atgriešanās pienākums, šis tiesību aizsardzības līdzeklis netiek saistīts ar pilnībā apturošu iedarbību pat tad, ja attiecīgā persona atsaucas uz nopietnu risku, ka tiks pārkāpts neizraidīšanas princips.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 49 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

39. pants Padomes Direktīvā 2005/85/EK (2005. gada 1. decembris) par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu, un 13. pants Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, skatīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 18. panta un 19. panta 2. punkta, kā arī 47. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā, paredzot apelāciju par pirmās instances tiesas spriedumu, ar ko ir apstiprināts lēmums, ar kuru noraidīts starptautiskās aizsardzības pieteikums un uzlikts atgriešanās pienākums, šis tiesību aizsardzības līdzeklis netiek saistīts ar pilnībā apturošu iedarbību pat tad, ja attiecīgā persona atsaucas uz nopietnu risku, ka tiks pārkāpts neizraidīšanas princips.

[Paraksti]